

राष्ट्रीय बीउ विजन समितिको ६१ औं तथा ६२ औं बैठकका निर्णयहरु सम्बन्धमा

मिति २०७८/१२/२९ र ३० गते कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालयका श्रीमान् सचिव डा. गोविन्द प्रसाद शर्माको अध्यक्षतामा बसेको राष्ट्रीय बीउ विजन समितिको बैठकले देहाय बमोजिमको निर्णय गरिएको व्यहोरा जानकारी गराइन्छ ।

१. बीउ विजन ऐन, २०४५ को दफा ११ अनुसार देहाय अनुसारका विभिन्न बालीका जातहरु सूचीकृत (उन्मोचन/दर्ता) गर्ने प्रयोजनको लागि नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गर्न कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय मार्फत् नेपाल सरकार समक्ष सिफारिस गर्ने ।
तपसिल

क्र स	बाली	जात	प्रकार	उत्पाद कत्व (t/ha)	पार्किंग अवधि (दिन)	सिफारिस क्षेत्र	कैफियत
१	धान	खुमल बासमती-१६	खुला सेचित	४.२०	१३६	७०० देखि १५०० मिटर उचाई सम्मका सिंचित क्षेत्रहरु	मसिनो
		हर्दिनाथ-६		५.२१	१३५	७०० मिटर उचाई सम्मका तराई, भित्री मधेश तथा टार क्षेत्रहरु (बर्षे सिजन)	मसिनो
		गंगासागर-१		३.०- ३.५	१४५	७०० मिटर उचाई सम्मका डुवान सम्भाव्य क्षेत्रहरु	मध्यम
		गंगासागर-२		३.५- ४.०	१३५		
		हर्दिनाथ-४		४.५- ५.०	११५	७०० मिटर उचाई सम्मका क्षेत्रहरु (बारी-upland र असिंचित क्षेत्र Rainfed)	मध्यम
		घैया-३		३.५- ५.०	१००	७०० मिटर उचाई सम्मका पाखो बारी तथा असिंचित क्षेत्रहरु	मध्यम
		Arize AZ 8433 DT	बर्णशंकर	६.३	१२५-१३०	७०० मिटर उचाई सम्मका तराई, भित्री मधेश तथा टारका सिंचित क्षेत्रहरु	मसिनो
२	मके	रामपुर हाइट्रिड-१२	बर्णशंकर	९.४४	• तराई (हिउँदे सिजन)- १६०- १६५ • नदि किनार क्षेत्र (बर्षे सिजन): १२०-१५०	७०० मिटर उचाई सम्मका तराई, भित्री मधेश, नदि किनार तथा बेसी क्षेत्रहरु	
		रामपुर हाइट्रिड-१४	बर्णशंकर	६.८५	• तराई (हिउँदे सिजन)- १५५- १७० • बेसी क्षेत्र (Foot hills) (बर्षे सिजन): १२०-१४५	१००० मिटर सम्मका तराई, भित्री मधेश, बेसी क्षेत्रहरु (Foot hills)	
		रामपुर हाइट्रिड-१६	बर्णशंकर	७.१५	• तराई (हिउँदे सिजन)- १६०- १७५ दिन • बेसी क्षेत्र (Foot hills) (बर्षे सिजन): १२५-१५०	१००० मिटर सम्मका तराई, भित्री मधेश, बेसी क्षेत्रहरु (Foot hills)	
		एन.एम.एच ८३५२	बर्णशंकर	८.९०	१६०-१७०	७०० मिटर सम्मका तराई तथा भित्री मधेशका क्षेत्रहरु	
३	काङ्को	मधु FI	बर्णशंकर	७०.४		१५० मि. देखि १६०० मिटर उचाई सम्मका काठमाण्डौ उपत्यका देखि पश्चिम क्षेत्रहरु	
		कृष्ण FI	बर्णशंकर	६६.१५		१५० मि. देखि १६०० मिटर उचाई सम्मका काठमाण्डौ उपत्यका बाट पूर्वका क्षेत्रहरु	
४	भण्टा	परवानीपुर सेलेक्सन-१	खुला सेचित	२५-२६		४०० मिटर उचाई सम्मका मध्य तराईका क्षेत्रहरु	
५	सिमी	चौमासे सिमी	रैथाने	१८-२०		३०० मिटर देखि २२०० मिटर सम्मको उचाई भएका तराई, मध्यपहाड तथा उच्च पहाडका क्षेत्रहरु	

२ : बिगत ३ वर्षसम्म निरन्तर आयात नगरिएका देहाय बमोजिम जातहरु सूचीबाट हटाई सोको सूचना नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गर्न कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय मार्फत् नेपाल सरकारमा सिफारिस गर्ने ।

[Signature]
प्राप्त प्रसार्द

- करेला: चन्द्रा, लक्ष्मी ५५५, सम्वृद्धि, हिरा, केशव ७७७, रमन
  - भण्टा: अर्का केशब, आशा
  - ब्रोकाउली: प्रिमियम कप
  - बन्दा: समर क्रस, बोनस, गोल्डेन बल, जेनिथ
  - गाजर: कुरोदा मार्क II
  - काउली: एन एस ९०, रेनी, युमिको, स्नो वेष्ट, हवाइट फ्ल्यास, मिल्किवे नेपा हवाइट, स्नो डोम, जुली
  - चाइनिज बन्दा: सि आर चुन दे गिल
  - काको: कोपिला, सज्जय, लक्की स्टार, मालिनी
  - ग्याँठ कोपी: समाट
  - मकै: विस्को एक्स ८१, परवल, एल जि ३३.०१, विस्को जम्बो ६५, जे एम १, जे एम ४
  - धान: आर.एच. -२५७, यु एस ३२३, एल जि ९३.०१, एल जि ९३.०२, अराइज प्राइमा
  - पार्सले: पार्सले प्रिन कॉर्प्ट
  - मूला: प्रिन नेक
  - रामतोरीया: जया
  - पालुङ्गो: एसिया डोड चो, एसिया ओल डोड
  - घिरोला: गिता
  - गोलभेडा: एन.एस. ८१५, एन.एस. ७१९, एन.एस. २५३५, स्पेक्ट्रा, टि-३०, अमरुता

३. निजी क्षेत्रमा जातीय विकास तथा सम्बद्धन वा वर्णशंकर बीउ उत्पादन वा जातीय विकास तथा सम्बद्धन र वर्णशंकर बीउ उत्पादन दुवैका लागि अनुमति लिन आवश्यक प्राविधिक जनशक्तिको सम्बन्धमा उपरोक्त कार्यका लागि एकै सिजनमा लगाइने बाली भए उक्त सिजन भर (कमितिमा बाली लगाउन सुरु हुनु भन्दा १ महिना अगाडि देखि बाली कटानी गरी भण्डारण गर्ने दिन सम्म) र दुई वा दुई भन्दा बढी सिजनमा लगाइने बाली भए सोही सिजनभर (कमितिमा बाली लगाउन सुरु हुनु भन्दा १ महिना अगाडि देखि बाली कटानी गरी भण्डारण गर्ने दिन सम्म) कार्यदिन हुने गरी बाली प्रजनक र बीउ प्रविधि विज्ञ पूर्णकालिन रूपमा आवद्ध हुन सक्ने। सथै, उक्त जनशक्ती सरकारी वा गैरसरकारी संस्थामा कार्यरत रहेको हकमा कार्यरत रहेको संस्थाको अनिवार्य स्वीकृती लिएको हुनुपर्ने।

४. निजी क्षेत्रमा बीउ बिजन उत्पादन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७३ को दफा ४ को उपदफा २ बमोजिम जातीय विकास र सम्बद्धन तथा सोही निर्देशिकाको दफा ६ को उपदफा ६.१ को बमोजिम बमोजिम वर्णांकर बीउ उत्पादन अनुमति पत्रका लागि समितिको सचिवालयमा विभिन्न मितिमा आवेदन दिएका आवेदकहरूमध्ये विमल एग्रो फार्म तथा रिसर्च सेन्टर, चितवनलाई वर्णांकर बीउ उत्पादन गर्ने अनुमति पत्र प्रदान गर्ने ।

५. विदेशमा विकास भएका आयातित जातको बढ्हतर (मध्यपहाड क्षेत्र समेत) क्षेत्रमा समेत परीक्षण व्यवस्थापन गर्न तथा यस अघि सुचित भएका जातहरूको सिफारीस क्षेत्र विस्तार (Domain Expansion)को लागि जात परीक्षणको विस्तारित प्रोटोकल तथा नर्मसका सम्बन्धमा छलफल गरी आगामी समितिको बैठकमा प्रतिवेदन पेश गर्न देहाय बमोजिसको समिति गर्नु गर्ने ।

संयोजक- डा. केशववाबु कोइराला, निर्देशक (बाली तथा बागवानी), नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद्, सिंहदरबारप्लाजा । सदस्य- डा. राम भण्टा यादव प्रमुख सचिव ।

१०८-३. राम परज धादव, प्रमुख, राष्ट्रीय धनबाली अनुसन्धान कार्यक्रम, हर्दिनाथ, धनुषा सदस्य - प्रमुख, श्री भगवान्न मोहन - ५६४

सदस्य - प्रमुख, श्रा भानुभक्त पाखरल, प्रमुख, राष्ट्रिय बाली प्रजनन तथा आनंदशिक अनसन्धान केन्द्र, खमलटार।

सदस्य सचिव - डा. प्रकाश आचार्य, वरिष्ठ बाली विकास अधिकत, बीउ विजन गणस्तर नियन्त्रण केन्द्र दिवस्त्रया

६. आयातित जातहरूको अध्ययन परीक्षण व्यवस्थापन कार्यलाई वस्तुनिष्ठ, पारदर्शि तथा थप प्रभावकारी बनाउन जातीय परीक्षणका लागि प्राप्त हुने बीउको नमूनालाई राष्ट्रिय बीउ विजनको समितिको सचिवालयले आगामी आर्थिक वर्ष २०७९/०८० देखी coding गरी नियमानुसार नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषदबाट स्वीकृत अध्ययन परीक्षण प्रोटोकल तथा नर्मस अनुसार सम्बन्धित बाली वस्तुको राष्ट्रिय अनुसन्धान कार्यक्रममा अनुसन्धान गर्न पठाउने तथा जातीय परीक्षण गर्न आवश्यक बीउ देहाय बमोजिमको समयमा समितिको सचिवालय प्राप्त हुने व्यवस्था गर्ने गराउने ।

दृष्टि प्रसाद प्रसाद

क्र.सं.	बाली	जातिय परीक्षणका लागि बीउको नमूना प्राप्त गर्नुपर्ने समय	लिहारेखबाट, ललितपुर	कैफियत
१.	धान	फाल्गुण- चैत्र सम्म		
२.	मकै	आष्ट्रिन मसान्त सम्म		

७. DEYUE SEED CO. LTD., CHINA/Chongqing Zhong Yi Seed Co. Ltd., China (उक्त जातको आधिकारीक निर्यातकर्ता) काठमाण्डौको नाममा पञ्चिकरण भएको तथा सोही नेपाली साझेदार/आधिकारिक डिलर काष्ठमण्डप ट्रेड प्वाईन्ट, काठमाण्डौको नाममा पञ्चिकरण भएको तथा सोही नेपाली साझेदार/आधिकारिक डिलर (बीउ आयातकर्ता) ले आयात गरेको DY-28 नामको धानको जातको बीउ विजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्र तथा राष्ट्रिय बीउ विजन प्रविधि अनुसन्धान केन्द्रबाट गरिएको DNA Fingerprint Analysis प्रतिवेदनले काष्ठमण्डप ट्रेड प्वाईन्ट, काठमाण्डौले आ.व. २०७७/०७८ मा आयात गरेको जात DY-28 नभएको पुष्टि भएकोले यसको आयातमा संलग्न आयातकर्ता तथा उक्त जातको विक्रेताले समेत वस्तु वा सेवाको वास्तविक गुणस्तर लुकाई, छिपाई, अनुचित व्यापारिक तथा व्यवसायिक जन्य क्रियाकलाप भएको देखिएको हुँदा सम्बन्धित आयातकर्ता तथा संलग्न बीउ विक्रेतालाई उपभोक्ता हित संरक्षण ऐन, २०७५ अनुसार कारबाही गर्न कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय मार्फत् यससँग सम्बन्धित फायल संलग्न गरी उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयलाई अनुरोध गर्ने।

८. आयातकर्ता काष्ठमण्डप ट्रेड प्वाईन्ट, काठमाण्डौले दर्ता गरेका सबै बालीका जातहरू (DY-18, DY-68, DY-79 र JY-16) लाई बीउ विजन ऐन, २०४५ को दफा १५ क. बमोजिम सधैको लागि निकासी वा पैठारीमा रोक लगाउने तथा काष्ठमण्डप ट्रेड प्वाईन्ट, काठमाण्डौबाट प्रस्ताव भई नेपालमा सूचित भएका तर पटक पटक दाना नलाग्ने लगायतका समस्या देखिएका DY-69 र DY-28 नामका धानको वर्णांशकर जातहरूलाई कृपकको वृहत्तर हित कायम गर्न र यस किसिमका समस्या दोहोरिन नदिन बीउ विजन नियमावली, २०६९ को नियम १३ को उपनियम (३) बमोजिम सूचित बीउ विजनको अभिलेखबाट हटाई सोको सूचना नेपाल राजपत्रमा प्रकाशन गर्न कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय मार्फत् नेपाल सरकारमा सिफारिस गर्ने।

९. काष्ठमण्डप ट्रेड प्वाईन्ट, काठमाण्डौ (प्रबन्ध संचालक- मधुसुदन प्रधान) का नाममा साविकको जिल्ला कृषि विकास कार्यालय (हाल कृषि ज्ञान केन्द्र, ललितपुर) बाट प्रदान गरिएको बीउ व्यवसाय अनुमति प्रमाण पत्र १७९६/०६८/०६९ बीउ विजन ऐन, २०४५ को दफा ५ को उपदफा (५.४) तथा सोही दफाको उपदफा (५.९) ले दिएको अधिकारको उपयोग गरी खारेजीका लागि कृषि ज्ञान केन्द्र, ललितपुरलाई निर्देशन दिने तथा उक्त आयातकर्ता काठमाण्डौ समेत रोक लगाउने।

१०. DY-28 आयातकर्ता काष्ठमण्डप ट्रेड प्वाईन्ट, काठमाण्डौको प्रतिनिधित्व गरी राजा सुधन प्रधान उपस्थित भई हस्ताक्षर गरेको तथा निजको नाममा कृषि ज्ञान केन्द्र, ललितपुरबाट जारी अनुमति पत्र नं. १५/२०७६/०७७ मा रानीया सिङ्स इन्टरनेशनल, काठमाण्डौको बीउ विक्रेता अनुमति पत्र जारी भएको र बीउ विजन गुणस्तर नियन्त्रण केन्द्रको अभिलेखमा उक्त कम्पनीले बीउको जातीय परीक्षण सिफारिस समेत लिएको देखिएको अवस्थालाई समेत दृष्टिगत गर्दा रानीया सिङ्स इन्टरनेशनल, काठमाण्डौ समेत DY-28 नामको धानको बीउ विजनको कारोबारमा संलग्न हुनसक्ने प्रयाप्त आधार देखिएकोले यस सम्बन्धमा थप अध्ययन गरी निर्णय नभएसम्मका लागि रानीया सिङ्स इन्टरनेशनल, काठमाण्डौलाई बीउ विजनको आयात, निर्यात, परीक्षण अनुमति रोकनुका साथै यस अधि उक्त कार्यका लागि लिएको अनुमतिलाई समेत मान्यता नदिने।

११. DY-28 नामको धानको नक्कली बीउको कारणबाट क्षति व्यहोर्न वाध्य किसानलाई बीउ खरिद गर्दा बीउ व्यवसायीले बील विजक जारी नगरिएको भन्ने प्रतिक्रिया प्रभावित किसानहरूबाट आएको तथा मूल्य समेत अस्वभाविक लिएको भन्ने प्रतिवेदन समितिमा प्राप्त भएकोले सो सम्बन्धमा आवश्यक जाँचबुझ गरी प्रचलित कानून अनुसार कारबाही हुन राजश्व अनुसन्धान विभागमा कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय मार्फत् अनुरोध गर्ने।

१२. DY-28 धानको हाइब्रिड जातको आयातकर्ता तथा प्रभावित क्षेत्र (काठमाण्डौ, भक्तपुर, ललितपुर)मा विक्री वितरणमा संलग्न विक्रेतालाई बीउ विजन ऐन, २०४५ को दफा १९ को उपदफा (१९.३) बमोजिम कार्यबाही अधि बढाउन DY-28 को क्षतिपूर्तिसँग सम्बन्धित बैठकमा उपस्थित आयातकर्ता, बीउ व्यवसायीको विवरण तथा स्थानीय तहबाट प्राप्त उक्त जात विक्रीमा संलग्न भएका बीउ व्यवसायीको विवरणका अलावा प्रभावित किसानहरूको गुनासो समेत दिने/लिने व्यवस्था मिलाई आगामी राष्ट्रिय बीउ विजन समितिको बैठकमा पेश गर्न समितिको सचिवालयलाई निर्देशन दिने र सो का लागि स्थानीय तह तथा कृषि ज्ञान केन्द्रलाई आवश्यक सहयोग एवम् समन्वयका लागि अनुरोध गर्ने।

देवनु प्रसाद प्रसाद
प्रमुख

१३. राष्ट्रिय बीउ विजन समितिको ५३ औं बैठकबाट सबै बालीको आयातित जातहरूको परीक्षणमा पठाउनु, दर्ता तथा आयात गराउनुपूर्व ती जातहरूको Detailed DNA Fingerprinting Report अनिवार्य पेश गर्ने निर्णय भएकोमा घाँसेबालीको सन्दर्भमा उपरोक्त कार्य गर्न Detailed DNA Fingerprinting Report पेश गर्नु आवश्यक छ वा छैन भन्ने सम्बन्धमा पशुसेवा विभाग, हरिहरभवन, ललितपुर र राष्ट्रिय चरन तथा घाँसेबाली अनुसन्धान कार्यक्रम, खुमलटार, ललितपुरबाट राय/प्रतिक्रिया माग गर्ने ।

१४. नेपालमा सूचिकृत बीउ विजनको कारोबार गर्ने, बीउ विजनको जातीय परीक्षण गर्ने गराउने, बीउ विजनको पैठारी/निकासीमा संलग्न व्यक्ति/संस्थाले उपरोक्त कार्य गर्नका लागि राष्ट्रिय बीउ विजन समितिको सचिवालय मार्फत् अनुमति/सिफारीस पत्र लिँदा अनिवार्य रूपमा व्यक्ति भए निजको नागरिकताको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि र संस्थाको हकमा संस्थाको आधिकारिक व्यक्तिको नेपाली नागरिकता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि अनिवार्य रूपमा पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

मे.
द्वनु प्रसाद प्रसाद
प्रमुख